

شاهد عینی (عموی)

واقعه 28 مرداد و نقش حزب توده

گفتگوی شمس افرازی زاده با محمدعلی عمویی

جناب عمویی شما در خاطراتتان فرمودید که حزب توده ایران قبل از انجام کودتا خبردار می شود و هم به مصدق و هم به اطرافیان ایشان اطلاع لازم را می‌دهید، در این مورد توضیح بیشتری اگر هست بفرمایید؟

بله حزب توده ایران از چند کانال در این خصوص اطلاع رسانی می‌کند و مریم فرمان‌فرما (دختردایی مصدق و همسر آقای کیانوری) به منزل آقای مصدق تماس می‌گیرند و می‌گویند که کار خیلی مهمی داریم و با جناب مصدق صحبت می‌کنند، وقتی دکتر مصدق پای تلفن می‌آیند، گوشی را می‌دهند به آقای نورالدین کیانوری، و ایشان می‌گویند دکتر این اخباری که به شما داده‌ایم، کاملاً واقعیت دارد ما حتی اطلاع داریم، که تیپ زرهی کرمان و لشکر اصفهان آماده شدند برای سرکوب شما، لطفاً این موضوع را جدی بگیرید، ما با تمام توانمان از دولت ملی و کشورمان دفاع خواهیم کرد، این حرف هم صرفاً برای این نبود که عاشق دکتر مصدق بودند، و این به خاطر نگرششان بود، زیرا که زاهدی رفته است و فاطمی آمده است به شما مختصراً بگویم نزدیک‌ترین دوستان آقای دکتر مصدق از قبیل آقایان بقائی و مکی و حائری زاده و آقای آیت الله کاشانی بودند، اینها بیشترین لطمه را به آقای مصدق زدند و زمینه را برای مایوس کردن افرادی که در کنار دکتر مصدق بودند بوجود آوردند.

چه چیزی باعث می شود که حزب توده دنبال دستور دکتر مصدق می‌ماند؟ چرا خود شما که احساس خطر کردید و به عنوان یک حزب فراگیر و دارای تشکیلات منسجم و حامی دولت بودید، خودتان وارد عمل نشدید؟

ما از آقای دکتر مصدق فقط می‌خواستیم که به ملت ایران پیامی بدهد، کاری که اردوغان در ترکیه کرد، اردوغان از هوادارانش در ترکیه خواست که از خانه‌هایشان بیرون بیایند، ما هم از مصدق همین انتظار را داشتیم. مجله چشم‌انداز ایران، برنامه‌ای به عنوان محاکمه ترتیب داد، اسم محاکمه هم در واقع به این خاطر انتخاب شده بود، که درواقع دادگاه دکتر مصدق بود، روند زندگی دکتر مصدق تا نخست‌وزیری و به دادگاه رفتنش و محکوم شدن ایشان در دادگاه نظامی.

من در آنجا، خیلی از دکتر مصدق تجلیل کردم، انصافاً ایشان هم شایسته تجلیل بودند و هستند، اما در پایان گفتارم، در آنجا بیان

کردم ای کاش، آن قاطعیت و صراحت بیان که دکتر مصدق در دادگاه در
مقابل دادستان‌اش داشت، را.... ادامه در شماره 5 فصلنامه خاطرات
سیاسی